

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 – 13 жовтня 2017 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Видання присвячене

115-річчю Одеської національної академії харчових технологій

**та 5-річчю Навчально-наукового інституту прикладної
економіки і менеджменту ім.Г.Е.Вейнштейна**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 12-13 жовтня 2017р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2017. – 291 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Ангелов Г.В. – д-р філософії, проф., Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., доц., Купріна Н.М. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. – к.с.н., доц., Савенко І.І. – д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 3 від 03.10.2017 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису
Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність
наданих матеріалів

криза. Тому першочерговими заходами щодо післякризового відновлення економік у провідних країнах світу стали інвестиції у сфери розвитку інфраструктури, охорони здоров'я і освіти населення. Питання значення розвитку кадрового потенціалу є актуальним і в Україні. Але воно в основному має віртуальний, абстрактно-постановочний характер [3].

Основним завданням на підприємстві є організація постійного пошуку й реалізації резервів ресурсозбереження, що значно підвищує рівень адаптації підприємства до змін як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, сприяє зростанню конкурентоспроможності його продукції. Отже, чим більше триває період використання ресурсозберігаючих заходів, тим більше підприємство отримує прибутку, тим вище рівень мотивації до впровадження новітніх технологій, інновацій. Ефективне використання трудового потенціалу як індикатор сталого збалансованого розвитку регіону, забезпечує багаторівневу конкурентоспроможність на основі збалансованості попиту на працю та її пропозиції, а також оптимізації їх кількісних і якісних характеристик. Існує чітка залежність між трудовим потенціалом, результатами праці й рівнем життя людей – зміна одних факторів спонукає інші до відповідних перетворень.

Перехід до нової моделі суспільного розвитку в системі світових відносин обумовлює важливість та своєчасність досліджень зазначеної проблеми, а потреба у створенні повноцінних умов для розвитку трудового потенціалу посилює практичну значущість її розв'язання. Саме кількісні та якісні параметри трудового потенціалу стають у сучасних умовах вагомим чинником результативності економічних перетворень. На даний час особливо гострою є проблема невідповідності наявного трудового потенціалу сучасним вимогам економічного і соціального розвитку країни, що зумовлює необхідність вжиття державою системних заходів для підтримання, відновлення і розвитку трудового потенціалу підприємств в контексті реалізації ресурсозберігаючої моделі.

Література

1. Новікова О.Ф. Державне регулювання якості та конкурентоспроможністю трудового потенціалу в контексті сталого розвитку / О.Ф. Новікова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. - № 5. – Т.1. – С. 211-213.
2. Педько І.А. Ресурсозбереження на виробничих підприємствах / І.А. Педько, Н.А. Петрищенко, Д.Ю. Мартинюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 11. – С. 466-469.
3. Мосійчук І.В. Кадровий потенціал соціальної сфери в умовах сталого розвитку / І.В. Мосійчук // Вісник ЖДТУ / Економічні науки. – 2013. – № 3. – С.145-148.

ОГЛЯД РИНКУ СИРІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Скрипніченко Д.М., к.т.н., ст.викл., Дец Н.О., к.т.н.,доц., Дюдіна І.А., к.б.н.,доц.,
Ланженко Л.О., к.т.н., асистент

Одеська національна академія харчових технологій

Окреслюючи розвиток молочної галузі України, слід зазначити, що вона є однією з провідних в агропромисловому комплексі, а виробництво сиру є її

вагомою складовою. В структурі молокопереробної галузі країни виробництво сиру складає близько 10 %. Український ринок сирів сьогодні є одним із основних сегментів українського харчового ринку, який динамічно змінюється [1].

У теперішній час виробництвом сирів в країні займаються більше ніж 150 підприємств, 2/3 із яких виробляють тверді сичужні сири, решта – м'які та перероблені (плавлені). На українському ринку сирів спостерігається не тільки висока конкуренція, але і очевидна тенденція до консолідації ринку – великі виробники витісняють середні і малі підприємства, оскільки у останніх недостатньо фінансових засобів для удосконалення і модернізації виробництва. Так, більше 60 % продукції, представленої на українському ринку, випускається такими компаніями: «Бель Шостка Україна», «Гадячсир», «Дубномолоко», «Клуб сиру», «Мілкланд-Україна», «Моліс», «Молочний Альянс», «Терра Фуд». Дані компанії утримують свої лідерські позиції завдяки значним капіталовкладенням, постійній модернізації виробництва, оновленню технічної бази та розширенню асортименту [2, 3].

Ринок сирів України представлений такими маркетинговими групами: сичужні, кисломолочні та плавлені сири. Сичужні сири поділяються на тверді та напівтверді сири, свіжі та розсільні сири, м'які сири, сирні продукти тощо. Група плавлених сирів поділяється на плавлені сири та сирні плавлені продукти [4, 5].

За даними 2013 року 56,9 % об'єму виробництва сирів в країні склали сичужні, 33,6 % – кисломолочні. Частка плавлених сирів в загальній структурі ринку сирів складала лише 9,5 %. Всього на виробництво сиру в Україні використовується близько 6,0 % молока від його загальної кількості. Поступово зростає попит населення на молочні продукти, так на 11 % піднявся рівень споживання кисломолочної продукції та на 7 % – рівень споживання сиру. Річна потреба у сирах в Україні складає 6,5 кг на 1 людину [1].

Найближчу перспективу сирного вектора в країні складно спрогнозувати. Протягом 2010...2014 рр. обсяг виробництва сиру в Україні зменшився на 21 %, експорт – на 26 %, але відзначено зростання обсягів імпорту – на 73 %, що почало суттєво впливати на загальний обсяг пропозиції сиру на внутрішньому ринку України, який за 2013 р., у порівнянні з 2012 р., зріс на 6 % і досяг 124,3 тис.т. Але в 2014 р. ринок сирів в Україні зменшився до 88 тис. т або на 30% у порівнянні з 2013р., а у 2015 р. об'єми виробництва сиру скоротилися ще на 20-25% [1, 3, 6].

В першу чергу, зміна пріоритетів пов'язана із закриттям російського ринку, який був головним регіоном збуту українських сирів. В результаті українські виробники почали переорієнтацію свого виробництва на інші високомаржинальні продукти (вершкове масло), однак при цьому продовжуючи налагоджувати торгово-економічні відносини з іншими країнами. Так у 2015 році Україною освоєні нові ринки по сиру, а саме Єгипет – 69 тонн, Іран – 135 тонн, Йорданія – 13 тонн, Маршалові острови – 1 тонна, Монголія – 6 тонн, Таджикистан – 6 тонн, Туреччина – 1 тонна.

Треба відмітити, що, за даними AR-group, об'єм експорту кисломолочних і плавлених сирів у першому півріччі 2015 року збільшився у порівнянні з 2014 роком на 23,1 % і 11,5 % відповідно. Основними країнами-імпортерами українських твердих сирів у 2015 році стали Казахстан, Молодова, Азербайджан

і Узбекистан, оскільки сумарна частка цих чотирьох країн у загальному об'ємі експорту складає 91,3 %. Найбільші поставки були здійснені в Казахстан (59 %) і Молдову (22 %) [3].

Що стосується імпорту, то за даними дистриб'юторів, його об'єм у 2015 році зменшився в декілька разів, деякі компанії припинили завозити в Україну імпорти сири, а інші значно звузили асортимент. Більше всього постраждали сири середньої цінової категорії (Польща, Прибалтика), оскільки сьогодні споживачі купують або дорогі сири, або дешеві. Крім того, сир в Україну ввозять з Німеччини, Італії, Франції, Нідерландів [3].

Ключовими проблемами сироробної галузі є [1, 7, 8]:

- різке зниження споживання сиру в Україні;
- високі ціни на якісну сировину і незначна її кількість;
- посилення конкуренції;
- підвищення цін на енергоносії;
- ефективність реалізації продукції, системи збуту (в тому числі і сучасні умови торгівельних мереж);
- обмеження можливостей виходу на зовнішні ринки.

Найбільшою проблемою молочної галузі є незадовільний стан сировини. Це пов'язано, перш за все, з невикористанням генетичного потенціалу молочної худоби, поганим забезпеченням повноцінними кормами, недостатнім рівнем технічного обладнання і технологічного виробництва.

Сири виробляються та споживаються практично у всіх країнах світу, однак основними виробниками сиру, які визначають тенденції сироробного виробництва, є США та країни Західної Європи.

Європейський Союз (ЄС) – найбільший світовий виробник сиру (47% всього світового виробництва). Виробництво сиру в ЄС стабільно росте – це пояснюється, головним чином, підвищенням внутрішнього попиту і розвитком експорту. Найбільшу кількість даного продукту виробляють в Німеччині (26 % всього об'єму виробництва сиру в ЄС). В п'ятірку лідерів входять Франція (21%), Італія (11%), Нідерланди (9%) та Польща (8%). Частка цих п'яти країн складає 75% від загального виробництва сиру в ЄС. В країнах розвинутого сироробства домінуючим напрямом залишається концентрація виробництва сиру, яка передбачає створення великих високомеханізованих і автоматизованих підприємств. В ЄС найбільші підприємства знаходяться у Франції, Данії, Нідерландах, Швеції та Німеччині [9, 10].

За межами Європейського Союзу до найбільших виробників сирів належать США, які виготовляють більше чверті світового об'єму сирів. На їх виробництво припадає близько чверті молока, яке поступає на молокопереробні підприємства. Доступність молока протягом всього року дає можливість безперебійної роботи молочних заводів [10].

Найбільшими імпортерами сиру з ЄС є Росія, США, Швейцарія, Японія, Саудівська Аравія. Експортні ринки для сирів ЄС, як правило, поділяються на декілька категорій в залежності від того, як імпортований сир використовується. Саудівська Аравія, Японія, Алжир, Єгипет, в основному, імпортують сир для подальшого перероблення, в той час як Росія і Мексика перепакуюють

імпортовані сири для роздрібної торгівлі і мереж громадського харчування. США і Канада, зазвичай, імпортують фірмові сири, які одразу поступають в торгівельну мережу [9, 11, 12].

Об'єми імпорту сиру в Європейський союз в 10 разів менші від об'ємів його експорту. Основними експортерами сиру в ЄС є Швейцарія (68 % від загального об'єму імпорту сирів в ЄС), Нова Зеландія, США, Норвегія та Австралія. Споживання сиру в Європі має давні традиції та культуру. Лідерами в споживанні даного продукту є Греція (26,2 кг на людину в рік), Франція (24,1 кг), Італія (23,8 кг), Австрія (21,8 кг) і Німеччина (21,5 кг). Найнижчі показники споживання сиру на Кіпрі (3,8 кг), в Румунії (5,2 кг), Словачії (8,7 кг), Болгарії (8,8 кг). В Україні в середньому споживання сиру на людину складає 2,5 кг в рік, по ЄС споживання сиру складає 17,2 кг на людину в рік [10].

Мода на швидке харчування сприяє підвищенню споживання сиру, але місця збуту продуктів швидкого харчування не всюди розвиваються динамічно. Основне збільшення відбувається за рахунок масових товарних сирів, а не спеціальних сортів, які реалізуються на ринках, де споживання сиру є традиційним. Однією з головних причин підвищення споживання сиру може стати удосконалений метод його зберігання за допомогою нових пакувальних технологій, який більш зручний для підприємств роздрібної торгівлі [10, 12].

Враховуючи високий рівень насиченості внутрішнього ринку ЄС, основні зусилля виробників сиру, інвестиції будуть направлені на розвиток експортних ринків. Основним фактором росту виробництва сиру в ЄС, як очікується, буде розвиток нових експортних ринків в Азії, Південній Америці та Північній Африці. Експорт сиру із ЄС, за прогнозами, до 2023 року підвищиться до 1 млн. т., а показник імпорту залишиться дуже низьким, на рівні 75 тис. т.

Отже, ринок сирів України традиційно представлений твердими сирами («Російський», «Голандський», «Сметанковий» та інші) і тільки невеликою кількістю м'яких сирів, тоді як європейські країни (Німеччина, Франція, Італія й інші) традиційно славляться вишуканістю асортименту м'яких сирів. Крім розширення асортименту м'яких сирів приділяють значну увагу підвищенню їх харчової цінності, насамперед отриманню сиру з максимальною концентрацією всіх складових частин молока.

Література

1. Обзор рынка сыра Украины [Текст] // Продукты & ингредиенты. – 2014. – № 10. – С. 20–23.
2. Рябченко, Н. Особливості виробництва м'яких сирів [Текст] / Н. Рябченко // Продукты & ингредиенты. – 2013. – № 8. – С. 26–28.
3. Сырная доля. Рынок сыра в Украине в 2015 году [Текст] // Мир продуктов. – 2015. – № 6. – С. 6–8.
4. Майоров, А.А. Проблемы классификации сыров в товароведении [Текст] / А.А. Майоров, Н.М. Сурай // Сыроделие и маслоделие. – 2015. – № 5. – С. 8–9.
5. Мироненко, И.М. Мягкие сыры. Ассортимент и технологические особенности [Текст] / И.М. Мироненко, Д.А. Усатюк // Сыроделие и маслоделие. – 2015. – № 4. – С. 36–40.
6. Чеверов, В.И. Производство сыров: проблемы и их решения [Текст] / В.И.

- Чеверов // Переработка молока. – 2009. – № 8. – С. 20–22.
7. Свириденко, Ю.А. Вопросы производства и стандартизации продуктов маслodelия и сыроделия [Текст] / Ю.А. Свириденко, Е.В. Топников, В.А. Мордвинова // Переработка молока. – 2015. – № 6. – С. 6–10.
8. Тенденции развития украинского рынка молочных продуктов [Текст] // Молочное дело. – 2012. – № 5. – С. 13–21.
9. Геращенко, Л.Г. Импорт сыров и творога [Текст] / Л.Г. Геращенко // Сыроделие и маслodelие. – 2014. – № 5. – С. 13–15.
10. Козлова, Л.В. Современное состояние рынка сыра в ЕС [Текст] / Л.В. Козлова // Сыроделие и маслodelие. – 2015. – № 3. – С. 8–10.
11. Остроухова, И.Л. Перспективы развития рынка мягких сыров в России [Текст] / И.Л. Остроухова, Д.В. Остроухов, В.А. Мордвинова // Переработка молока. – 2015. – № 10. – С. 20–22.
12. Переработка молока в России в 1 полугодии 2015 [Текст] // Молочная промышленность. – 2015. – № 10. – С. 5–8.

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОБЛІКУ

Демчук О.М., к.е.н., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет

Вступ. На сьогоднішній день неможливо представити бухгалтерський облік без застосування програмного забезпечення та використання комп'ютерних інформаційних систем в обліку. Обрання правильного та зручного програмного забезпечення є запорукою успіху ведення бухгалтерського обліку, прийняття правильних управлінських рішень, формування правильної, достовірної інформації для зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Автоматизація та впровадження інформаційних систем бухгалтерського обліку в сучасних економічних умовах є на сьогодні одним з найбільш важливих завдань більшості підприємств України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням забезпечення та використання в обліку комп'ютерних систем та програмного забезпечення приділяють увагу такі вчені, як: Івахненко С.В., Козак М.І., Огійчук М.Ф., Царенко О.М., Клименко О.В., Коркушко О.Н., ін.

Зокрема, Огійчук М.Ф. вважає, що якість бухгалтерської програми суттєвим чином залежить від таких чинників, як зручність і швидкість введення інформації в комп'ютер і можливість маніпуляції раніше введеною інформацією [4, с. 53]. Царенко О.М. зазначає, що з введенням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку питання складання та надання фінансової звітності стали більш жорстко регламентуватися, що обумовлює необхідність перегляду цілого ряду концептуальних підходів до розв'язання проблем автоматизації багатьох облікових і управлінських процедур всередині організації [1, с. 65]. На думку Івахненкова С.В., «застосування комп'ютерів змінює зміст та організацію праці облікового персоналу: зменшується кількість ручних операцій з обробки первинних документів, систематизації облікових показників, заповнення реєстрів

21. ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 60
Мельник Ю. М.,
22. СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА 62
Баранюк Х.О.
23. ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВАМИ ГАЛУЗІ ХЛІБОПРОДУКТІВ 65
Гордієнко Л.Л., Відоменко І.О.
24. АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ 68
Агєєва І.М., Агаркова О.В.
25. ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ В МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ РИНКУ 72
Богач Ю.В.
26. ЛОГИСТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА В НАПРАВЛЕНИИ ВЕКТОРА БЕЛАРУСЬ-УКРАИНА 74
Кожевников Е.А.
27. ПРОГРАММИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 80
Степаненко Д. М.
28. ОГЛЯД РИНКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ 84
Савенко І.І., Міщенко А.І
29. ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ЗЕРНА 87
Басюркіна Н.Й.
30. МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОГРАДНО-ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ 90
Каламан О.Б., Мандрикін Д.В.
31. ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ 92
Брюшкова Н.О.
32. СТАНДАРТЫ ЭНЕРГОМЕНЕДЖМЕНТА: ПРЕИМУЩЕСТВА И ВОЗМОЖНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ 94
Пархоменко Н.В.
33. ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦЕН НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННУЮ ПРОДУКЦИЮ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК 98
Шваякова О.В.
34. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧОЇ ПОЛІТИКИ 100
Бойко С.О., Вінська Ю.С.
35. ОГЛЯД РИНКУ СИРІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ 102
Скрипніченко Д.М., Дец Н.О., Дюдіна І.А., Ланженко Л.О.
36. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОБЛІКУ 106
Демчук О.М.
37. СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА УРОВНЯ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ БЕЛАРУСИ И УКРАИНЫ 108
Фильчук Т.Г.
38. ПОЗИЦІОНУВАННЯ НОВОГО ПРОДУКТУ ДЛЯ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ НА СПОЖИВЧИЙ РИНОК УКРАЇНИ 113
Мардар М.Р., Устенко І.А., Кручек О.А., Свтушок О.В., Черевата Т.М., Значек Р.Р.
39. ВПЛИВ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ІНВЕСТИЦІЇ В ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 115
Ніколюк О.В., Левчук Ю.С.
40. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ 118
Лобочька Л.Л., Фрум О.Л.